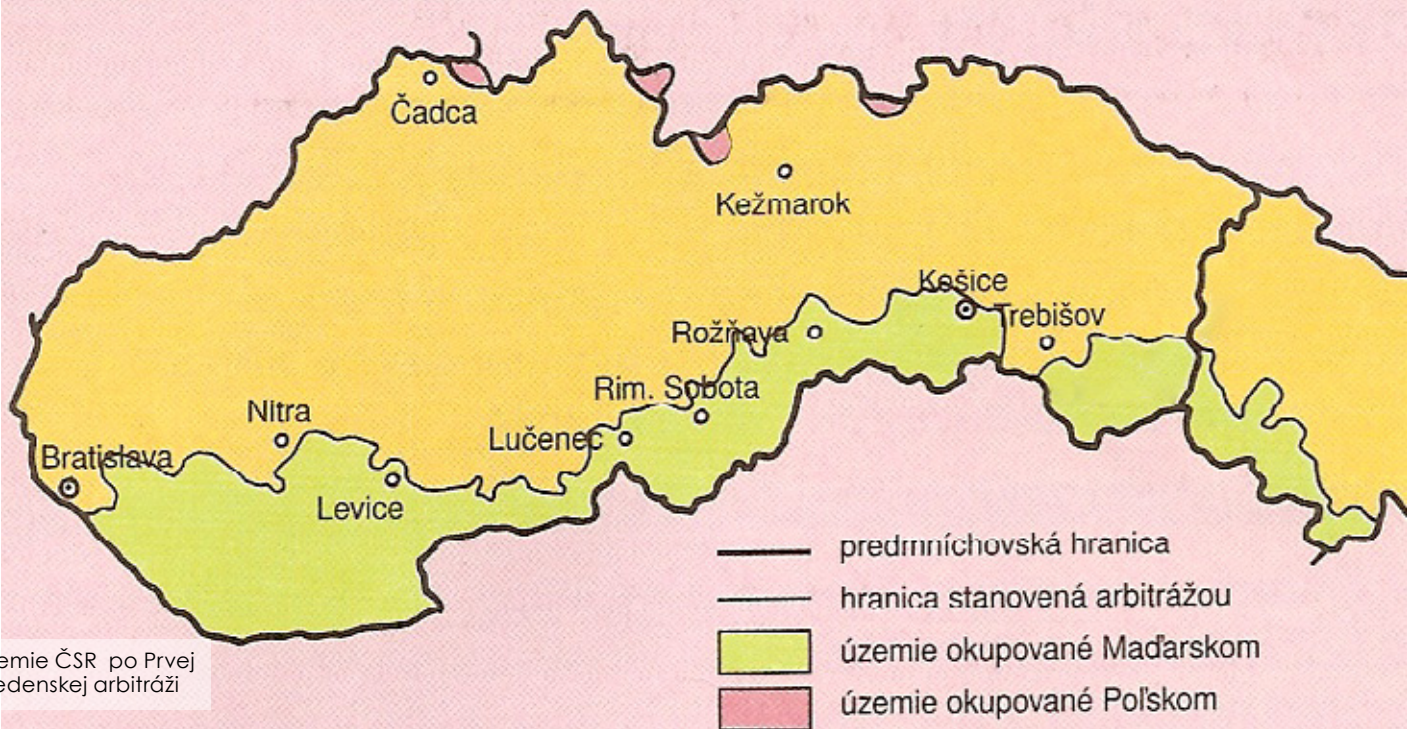




Miklós Horthy

1938

Územie ČSR po Prvej
Viedenskej arbitráži

od súkromných vlastníkov alebo na tomto území žili pred rokom 1918. Rovnaký osud postihol aj nepohodlné osoby, napríklad predstaviteľov inteligencie, učiteľov a vôbec tých, ktorí sa aktívne podieľali na politike v Československu. Do polovice decembra 1938 opustilo okupované územie približne 50 tisíc obyvateľov. Slovenská vláda reagovala zavedením princípu recipacity, tzn. aké práva dostanú Slováci v Maďarsku, takú mieru práv budú požívať Maďari na Slovensku, čo spôsobovalo nespokojnosť maďarskej menšiny na Slovensku. Tá prostredníctvom svojich zástupcov žiadala, aby boli zásahy maďarských úradov voči nemaďarskému obyvateľstvu aspoň zmiernené. Maďarská vláda citlivo reagovala na tieto problémy a skutočne aspoň čiastočne zmiernila svoje akcie voči nemaďarskému obyvateľstvu.

Problémy nastali v oblasti školstva. Rušili sa slovenské školy, učitelia boli prepustení, resp. tí, ktorí zložili sľub vernosti maďarskému štátu, mohli zostať pôsobiť na škole, akonáhle však nevyhovovali maďarskej vrchnosti, preložili ich do škôl v čisto maďarských krajoch.

Prvá Viedenská arbitráž priniesla do života obyvateľov územia južného Slovenska množstvo problémov. Na okupovanom juhu Slovenska v rokoch 1938 – 1945 vládol režim, ktorý bol nedemokratický, autoritatívny a vo vzťahu k menšinám značne netolerantný. Prenasledovanie a maďarizácia skončila oslobodením územia južného

Slovenska a jeho pričlenením späť k Československu v roku 1945.

„Cieľom maďarského horthyovského režimu bolo vzbudiť medzi slovenským obyvateľstvom čím viac nespokojnosti a protestov, aby potom mohol režim zasahovať brutálnou silou. Bola to zlomyseľnosť, snaha po totálnej asimilácii slovenského obyvateľstva, ktorá negovala akékoľvek demokratické spôsoby a pravidlá.“

Karol Kufka, pamätník

CHCEŠ VEDIET VIAC?

Odporúčané webstránky:
www.upn.gov.sk; www.enrs.eu



EURÓPSKA SIET'
PAMÄŤ A SOLIDARITA

PRVÁ VIEDENSKÁ ARBITRÁŽ

Prvá Viedenská arbitráž sa konala 2. novembra 1938. Nacistické Nemecko a fašistické Taliansko donútili Česko-Slovensko vzdať sa územia na juhu Slovenska a Podkarpatskej Rusi v prospech horthyovského Maďarska.

10. november 1938

Príchod maďarskej armády do Rimavskej Soboty v roku 1938



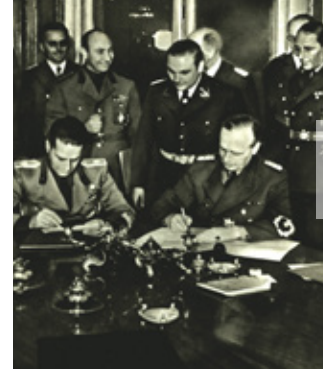
november 1938

Kassa
1938 november 11.



Miklós Horthy
prichádza do Košíc

2. november 1938



Podpis Prvej
Viedenskej arbitráže
2. novembra 1938

Železničná stanica
v Rimavskej Sobotě



November 1938



Obsadzovanie južného
Slovenska maďarskou
armádou

ZAHRAŇIČNÁ POLITIKA MAĎARSKA VOČI ČSR

Jedným z dôsledkov prvej svetovej vojny bol rozpad Rakúsko-Uhorska v roku 1918 a vznik nových nástupníckych štátov, medzi nimi aj Maďarska a Česko-slovenska. Maďarsko i naďalej zastávalo územnú integritu bývalého Uhorska a odtrhnutie Slovenska považovalo len za dočasnú stratu svojho územia. **Hlavným zahraničnopolitickým cieľom všetkých medzivojnových vlád Maďarska bola zmena Trianonskej mierovej zmluvy, ktorú považovali za nespravodlivý rozsudok víťazných veľmocí v prvej svetovej vojne.** Zahraničná politika Maďarska priniesla svoje ovocie s nástupom nedemokratických a totalitných režimov v Taliansku a Nemecku.

MNÍCHOV A ROKOVANIA V KOMÁRNE

Príležitosť na zmenu sa naskytla pri podpise Mníchovskej dohody koncom septembra 1938, kde mocnosti (Nemeccko, Taliansko, Veľká Británia a Francúzsko) rozhodli o odstúpení pohraničných území Československa, (Sudety) v prospech nacistického Nemecka. Jeden z dodatkov mníchovského protokolu hovoril o potrebe rokovania maďarskej a československej vlády a vyriešení maďarského menšinového problému v Československu. Obe vlády sa dohodli, že vyšlú delegácie na spoločné rokovanie, ktoré sa uskutočnilo v Komárne 9. – 13. októbra 1938. Pokiaľ by nedošlo k zhode, mali sa obrátiť

na signatárov Mníchovskej dohody, aby celý spor rozriešili.

Maďarská delegácia sa prejavovala na rokovaníach nekompromisne, nastolila tvrdé územné požiadavky a riadila sa pokynmi svojej vlády, ktoré zneli: „Nerokovať, ale žiadať.“ Z tohto dôvodu sa vzájomná dohoda ukázala byť nemožná. Keďže rokovania boli neúspešné, vlády oboch krajín sa rozhodli obrátiť na veľmoci, aby celý spor rozhodli.

VYHLÁSENIE PRVEJ VIEDENSKEJ ARBITRÁŽE

Prvá Viedenská arbitráž prebehla vo Viedni 2. novembra 1938. O hraničnej čiare a veľkosti územia, ktoré malo odstúpiť Česko-Slovensko, rozhodli ministri zahraničných vecí Nemecka a Talianska Joachim von Ribbentrop a Galeazzo Ciano. Veľká Británia a Francúzsko stratili záujem o dianie v strednej Európe, preto sa na arbitrážnom konaní nezúčastnili. **Slovensko prišlo o územie s rozlohou 10 390 km² s 854 218 obyvateľmi. Z nich sa podľa posledného sčítania obyvateľstva z roku 1930 hlásilo viac ako pol milióna osôb k maďarskej a takmer 300 tisíc osôb k slovenskej a českej národnosti.**

OBSADZOVANIE JUŽNÉHO SLOVENSKA MAĎARSKOU ARMÁDOU

Obsadzovanie južných oblastí maďarským vojskom prebiehalo medzi 5. až 10. novembrom 1938, pričom akcia

vyvrcholila príchodom maďarského regenta Miklósa Horthyho na bielom koni do Košíc 11. novembra. **Vo svojom príhovore okrem iného sľuboval Slovákom zvýšenie ich životnej úrovne a úplnú slobodu jazyka a kultúry.** Ešte pred Vianocami 1938 maďarská armáda na okupovanom území zaviedla vojenskú správu. Okupované územie sa hermeticky uzavrelo, železničná a cestná doprava sa pre civilné obyvateľstvo zastavila. Nefungovalo ani súkromné telefonické a telegrafické spojenie. Prekročiť hranice bolo možné jedine s osobitným písomným povolením náčelníka generálneho štábu. Zlikvidovali sa československé politické strany okrem Hlinkovej slovenskej ľudovej strany, ktorá však nevyvíjala takmer žiadnu činnosť a Zjednotenej maďarskej strany, ako aj spoločenské organizácie a združenia Slovákov a Čechov.

PERZEKÚCIE NEMAĎARSKÉHO OBYVATEĽSTVA

V tomto období sa odohrali najväčšie perzekúcie zo strany vojenských orgánov, žandárstva a polovojenských teroristických organizácií, ktoré dodávkami zbraní a výcvikom podporovala maďarská armáda, pričom prišlo o život niekoľko osôb. Zo svojich domovov boli vyhánaní nielen kolonisti, ktorým bola na tomto území pridelená pôda ešte pred rokom 1938 a zväčša pochádzali z chudobných regiónov na severe Slovenska, ale tiež z Čechov a Moravy. Spolu s nimi boli vyhodení aj obyvatelia, ktorí si tu počas existencie Československej republiky kúpili pôdu